

บทคัดย่อ

เรื่อง การบริหารจัดการการดำเนินงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในงานเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรค และภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพภาคอุตสาหกรรม ในประเทศไทย(The Study of Occupational Health and Safety Management for Health Surveillance, Prevention, and Control Diseases in Industrial Occupations Sector in Thailand)

ดร. นลินี ศรีพวง ภคินี สิริบุษกะ ถัดดา ธรรมการันต์ และ รพีอิง โตะมะ

สำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง นนทบุรี 11000

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในสังกัดกรมควบคุมโรคและเครือข่ายระดับจังหวัด เพื่อได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยโดยหน่วยงานในสังกัดกรมควบคุมโรคและเครือข่ายสาธารณสุขระดับจังหวัดเพื่อการเฝ้าระวังโรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีในประเทศไทย โดยดำเนินการศึกษาในปีงบประมาณ 2553 แบบภาคตัดขวาง ในพื้นที่ 13 จังหวัด ได้แก่ นนทบุรี สระบุรี สมุทรปราการ ชลบุรี ระยอง สุพรรณบุรี นครราชสีมา ขอนแก่น มุกดาหาร พิษณุโลก เชียงใหม่ สุราษฎร์ธานี และสงขลา กลุ่มประชากรศึกษา ได้แก่ บุคลากรในสำนักงานป้องกันควบคุมโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและกลุ่มผู้ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยจำแนกขนาดแรงงานตามกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสำรวจพื้นที่ และแบบสัมภาษณ์อาสาสมัคร สืบค้นข้อมูลจากสื่อต่างๆ และเก็บข้อมูลจากการประชุมระดมสมองภาคีเครือข่าย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและแปลผลนำเสนอในรูปแบบร้อยละ

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาสุขภาพของแรงงานมากสามลำดับแรก ได้แก่ โรคผิวหนังจากการสัมผัสฝุ่นละออง โรคระบบทางเดินหายใจจากฝุ่นละออง และกลิ่นของสารเคมี และโรคปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ โดยปัญหาสุขภาพของแรงงานในระบบมาจากการไม่ปฏิบัติตามมาตรการความปลอดภัยและกลไกทางกฎหมายที่มีอยู่ ส่วนแรงงานนอกระบบนั้นปัญหาสุขภาพมาจากการที่ไม่มีองค์ความรู้และไม่มีมาตรการความปลอดภัยและกลไกทางกฎหมายที่ชัดเจน ร้อยละ 90 ของแรงงานนอกระบบไม่รู้จักและไม่เคยประสานงานกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและสำนักงานป้องกันควบคุมโรค แต่เคยได้รับการดูแลสุขภาพจากสถานอนามัย โรงพยาบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แรงงานทั้งสองกลุ่มต้องการให้มีการให้องค์ความรู้โดยตรงที่บริเวณที่ทำงานในชุมชน(In-house) หรือในชุมชนของตน ด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายและเป็นภาษาท้องถิ่น โดยระดับเจ้าของสถานประกอบการและหัวหน้างานต้องการองค์ความรู้เกี่ยวกับนโยบายและมาตรการความปลอดภัยและกลไกทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนระดับผู้ปฏิบัติงานต้องการองค์ความรู้เกี่ยวกับอันตรายจากสารเคมีและการดูแลตนเอง แรงงานทั้งสองกลุ่มมีความเชื่อมั่นในองค์ความรู้ของหน่วยงานสาธารณสุข และมีความต้องการให้มีหน่วยงานดูแลสุขภาพผู้ประกอบอาชีพในจังหวัด ในการศึกษาสำนักงานป้องกันควบคุมโรคและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด พบว่า การมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่และความสามารถในการประยุกต์งานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยให้สอดคล้องกับงานนโยบายขององค์กรที่ปรับเปลี่ยนไปจะมีผลทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในพื้นที่

จากการศึกษานี้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่า สำนักงานป้องกันควบคุมโรคและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดต้องเร่งสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มแรงงานในพื้นที่ โรงพยาบาล สถานีอนามัย ของผู้ประกอบการส่วนท้องถิ่น แกนนำชุมชนและอาสาสมัครชุมชน และควรมีแผนงานดูแลสุขภาพผู้ประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่องโดยประยุกต์งานอาชีวอนามัยและความปลอดภัยให้สอดคล้องกับงานนโยบายขององค์กร โดยสำนักงานป้องกันควบคุมโรคเป็นหน่วยงานประสานและสนับสนุนวิชาการในระดับเขต ส่วนสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเป็นหน่วยงานประสานและสนับสนุนวิชาการในระดับจังหวัด

คำสำคัญ (Key Words): การบริหารจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย(Occupational Health and Safety Management) สิ่งคุกคามสุขภาพ (Health Hazards) การเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพจากการประกอบอาชีพภาคอุตสาหกรรม(Health Surveillance, Prevention and Control of Disease in Industrial Occupations Sector) แรงงานในระบบ(Formal Sector) แรงงานนอกระบบ (Informal Sector)

The Study of Occupational Health and Safety Management for Health Surveillance, Prevention, and Control of Occupational Diseases in Industrial Sectors in Thailand

Nalinee Sripaung, Puckanee Siripuchaka, Ladda Thammagarun, and Rofieing Tohma,
Bureau of Occupational and Environmental Disease, Department of Disease Control,
Ministry of Public Health, Thailand

This study was aimed to proceed the cross-sectional study of the function and authority of the governmental office under Department of Disease Control and provincial network to recommend the policy of the occupational and safety management for surveillance, prevention, and control of occupational diseases in industrial sectors in Thailand. The study was carried out in the year 2010 in 8 specific sampling groups in 13 provinces; Nonthaburi, Saraburi, Samutprakarn, Chonburi, Rayong, Suphanburi, Nakhornratchasima, Khonkaen, Mukdahan, Phitsanulok, Chiangmai, Suratthani, and Songkla. The populations of 8 specific sampling groups were the regional prevention and control officers, the provincial public health officers, the workers in the enterprises including the formal sector workers in the factory and the informal sector workers in the community enterprises whose work used chemicals in the process. The three sizes of workplaces (small, medium, and large) were clarified with number of workers following the legislation of Ministry of Labour of Thailand. The data were analyzed and interpreted with descriptive statistics. The percentages of the results were presented.

The results showed the first three important health problems of workers were skin diseases, respiratory tract irritation, and musculoskeletal disorders. The health problems of the workers were mainly caused by neglecting to follow the safety measures and legislation. Besides, the lack of occupational health and safety knowledge were found in the informal sector workers. 90 percents of the informal sector workers did not know the provincial public health offices and the regional public health office. Their health problem were treated by the officers of the local health station, the officer of the hospital, and the local authority organizations. All workers desired to directly receive the in-house training and/or disseminate the knowledge in their community. The knowledge should be adjusted in the simple local language which suited for each groups of workers and level of authority. The interesting finding was the workers still trusted in the public health officers' knowledge. They desired to be taken care by the provincial organization. The other interesting finding was the application of the occupational health with the annual organization policy was helpful for continuously working of occupational health and safety.

The study indicated the policy recommendation that the knowledge for workers should be simple and convenient to receive. The provincial public health officers and the regional prevention and control officers should closely cooperate to proactively establish the relationship in enterprises, health offices, and community in the responsible area. Besides, the occupational health planning should be continuously applied with the organization policy. The regional prevention and control office should act as the node of working in the regional level and the provincial public health office should act as the node of working in the provincial level.

Key Words: Occupational Health and Safety Management; Health Hazards;

Health Surveillance, Prevention and Control of Occupational Disease; Formal Sector; informal Sector